

بشکه باروت بازنشستگی

بازخوانی اصلاحات پیشنهادی برنامه هفتم برای اصلاح بنگاه‌های تحت سرپرستی صندوق‌های بازنشستگی

حرفه‌ای وارد بنگاه‌ها می‌شوند اما برای اداره شرکت‌ها نیاز به تامین مالی هم وجود دارد؛ بنابراین از بانک‌ها در مشارکت سرمایه‌گذاری دعوت می‌شود. به این طریق پای بانک‌ها به بنگاه‌ها و هیئت‌مدیره آنها باز می‌شود و مدیران خانوادگی کم‌کم نقش نظارتی پیدا می‌کنند. در جای جای این سیر تاریخی در اقتصاد دنیا، در آلمان، فرانسه، ژاپن و آمریکا مصادیقی از آن را داریم که در هر کدام درجه‌بندی‌ها متفاوت است. مثلاً در ژاپن مدیریت‌های خانوادگی قوی‌تر و در آمریکا به‌شدت ضعیف‌تر بوده است.

در این مسیر با توجه به اینکه شرکت‌ها به صورت جزیره‌ای دیگر امکان فعالیت نداشتند، هلدینگ‌ها شکل می‌گیرد تا از تبادل منابع برای هم‌افزایی شرکت‌ها استفاده شود. بعد ادبیات شرکت‌های مادر مطرح می‌شود. مهمترین مزیت شرکت مادر، این است که بازدهی شرکت‌های زیرمجموعه آن بالا می‌رود اما در عین حال شرکت‌های زیرمجموعه عنوان می‌کنند که شرکت‌های مادر عقل مدیریت ما را ندارد. سیر تاریخی بنگاهداری می‌گوید که هر چقدر مالکیت و مدیریت از هم جدا شود یا اینکه روابط آنها خوب تعریف نشود یا نشود، بر نوع بنگاهداری ما اثر می‌گذارد. نکته دوم اینکه روابط سهامداران و مدیران چگونه تعریف می‌شود. بعد از ماجرای واترگیت برای بهبود روابط مدیران و کارکنان، دولت و بانک‌ها و سهامداران جزء در شرکت‌ها، قوانین حاکمیت شرکتی اجرا می‌شود. اما در ایران طی این سال‌ها به پیاده‌سازی محتوایی این قوانین توجه نشده است.

دارایی‌های صندوق بازنشستگی کفاف ۱۸ ماه مستمری بازنشستگان را می‌دهد

دولت در برنامه هفتم پیشرفت در فصل پنجم ذیل ماده ۲۸ و ۲۹ اهدافی برای اصلاح بنگاهداری صندوق‌های بازنشستگی پیش‌بینی کرده که در اینجا به بررسی آن می‌پردازیم. نظام‌های بازنشستگی در کشور یا حمایتی هستند یا بیمه‌ای. نظام‌های حمایتی مثل کمیته امداد و بهزیستی و صندوق‌های بیمه‌ای عمدتاً زیر نظر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی هستند؛ ۱۸ صندوق بازنشستگی در کشور وجود داشت که سال ۱۴۰۱ صندوق بازنشستگی هواپیمایی هماد در صندوق بازنشستگی ادغام شد. بر اساس گزارشی که مربوط به سال ۱۴۰۲ است ۴۷ درصد بورس ایران متعلق به ۱۰ سهامدار بزرگ است که سازمان تامین اجتماعی، سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح (ساتا)، صندوق

شکل‌گیری فساد می‌شود. به طور مشخص در خاطرات عالیخانی به تقاضای تولید مرسدس بنز اشاره می‌شود اما به دلیل اینکه فردی خارج از ضوابط در ارتباط با واردات خودروی مرسدس بنز ولیعهد نقش داشته با این تقاضا موافقت نمی‌شود.

با پیروزی انقلاب دو اتفاق می‌افتد. اول بنگاه‌های اقتصادی که با دستور شورای انقلاب مصادره می‌شوند و دوم بخش زیادی از بنگاه‌ها که صاحبان آن به هر دلیل توان اداره بنگاه را نداشته و آن را راه می‌کنند. به این طریق سازمان صنایع ملی برای اداره این بنگاه‌ها ایجاد می‌شود.

پس از پایان جنگ تحمیلی دولت از یک‌سو تصمیم به پرداخت بدهی‌های خود به صندوق‌های بازنشستگی می‌گیرد و از سوی دیگر موضوع خصوصی‌سازی را در دستور کار قرار می‌دهد. این دو تصمیم سبب می‌شود واگذاری‌ها به بخش عمومی انجام شود و پدیده‌ای شکل گیرد که امروز به کنایه برای آن از واژه خصوصی‌سازی استفاده می‌شود. در دوران تحریم نیز برای دور زدن تحریم به گروه‌هایی از افراد غیردولتی در قالب شخصیت‌های حقوقی بخش خصوصی، رانت‌هایی اعطا می‌شود. همه این عوامل سبب می‌شود به شرایطی برسیم که در کتاب سرمایه‌داری در خاورمیانه نوشته اسحاق دیوان، به آن اشاره می‌شود. مالکیت شرکت‌های دولتی در ایران به بنگاه‌های شبه‌دولتی انتقال پیدا می‌کند که بخشی از این بنگاه‌ها از قدرت‌های الیگارش‌ی بالایی برخوردار شدند.

پای بانک‌ها چگونه به بنگاه‌ها باز شد

در شرایطی که شرح آن رفت، برنامه هفتم توسعه در فصل پنجم به موضوع ساماندهی بنگاه‌های زیرمجموعه صندوق‌های بازنشستگی می‌پردازد تا ساختاری که طی دهه‌ها به صورت ناپه‌نچار و پرفساد ایجاد شده، اصلاح شود. بررسی این اهداف در جمع اندیشمندان موسسه مطالعات دین و اقتصاد و در پانزدهمین جلسه از سلسله‌جلسه‌های کمک‌اندیشه‌ای به دولت جدید برای برون‌رفت از بحران‌های کوچک و بزرگ و وارد شدن به بهبود کیفیت زندگی مردم، با مرور سیر تاریخی نظام بنگاهداری ایران و جهان توسط سیدعلیرضا عظیمی‌پور کارشناس اقتصاد و از چهره‌های برجسته مدیریتی در کشور انجام شد که بخش‌هایی از این پژوهش و بررسی در این گزارش پرداخته شده است.

در دنیا تجربه خصوصی‌سازی نشان می‌دهد با عدم توان صاحبان سرمایه در کسب سودآوری، مدیران

گروه اقتصاد: در سال ۱۳۶۲ به همت حاج محمدحسین امین‌الضرب مجلس وکلای تجار شکل می‌گیرد و فرمان آن توسط ناصرالدین‌شاه ابلاغ می‌شود. این سال سرآغاز ایجاد هیئت حقوقی کسب و کارها در ایران است. پیش از این تاریخ تجار بزرگ و بازارهای مهمی در تبریز، اصفهان و تهران وجود داشت ولی شکل‌گیری شخصیت حقوقی کسب و کارها اولین بار با تشکیل مجلس وکلای تجار که جزو اولین تشکلهای مدنی در ایران است، اتفاق می‌افتد. در آن زمان هنوز قانون تجارت و دستورالعمل واردات و صادرات تصویب نشده بود.

هر چند قانون تجارت در سال ۱۳۱۱ تصویب می‌شود اما دهه ۴۰ و ۵۰ شمسی با شروع فعالیت علینقی عالیخانی در وزارت اقتصاد وقت و افرادی مانند محمد یگانه و نیازمند، شاهد تکمیل این قانون و ابلاغ آن هستیم. دولت وقت در آن زمان از صاحبان کسب و کارها برای ایجاد شرکت‌های مختلف دعوت می‌کند. سازمان برنامه در امور عمرانی گریزبندی شرکت‌های مهندسی مشاور و پیمانکاران را انجام می‌دهد و در بخش صنعت و معدن نیز با دعوت وزارت دارایی وقت، شرکت‌های جدید مثل خودروسازی و تولیدکنندگان سیمان به عنوان بازیگران جدید وارد اقتصاد می‌شوند.

در آن زمان با چند پدیده مواجه می‌شویم. اول اینکه سرمایه وارد اقتصاد می‌شود اما صاحب کارخانه توان گرفتن بازدهی از این سرمایه‌گذاری را ندارد به این ترتیب اداره شرکت‌ها با مشکل مواجه می‌شود. در کتاب تکنوکراسی صنعتی ایران مصادیق این سرمایه‌گذاری‌ها ذکر شده است. در اینجا ورود مدیران حرفه‌ای برای ایجاد سودآوری در کارخانه‌ها شکل می‌گیرد.

دومین پدیده مشکلاتی است که با شرکت‌های با صاحبان خانوادگی بر خورد می‌کنند. مانند اتفاقی که بین برادران خیامی در ایران ناسیونال پیش می‌آید. پدیده سوم نیز موضوع فساد است. حاکمیت یا کسانی که ذی‌نفع در تصمیم‌گیری بودند منویاتی داشتند که اگر صاحبان کسب و کارهای خصوصی تمکین نمی‌کردند، نتیجه‌ای نیز از فعالیت اقتصادی خود نمی‌گرفتند. سطح دیگری از فساد نیز در دستکاری دولت در ایجاد توازن غیرمنصفانه در بازار اتفاق می‌افتد. به طور نمونه باتری‌سازی بخش خصوصی در بازار فعالیت داشته ولی رقیب دیگر بخش خصوصی به دربار وصل می‌شود و با دستور شاه کارخانه اول تعطیل می‌شود. بنابراین دادن امتیازها و مجوزهای خاص از طریق زد و بندها موجب

پرداخت تمام مطالبات گندم‌کاران

با پیگیری‌های صورت گرفته در دولت تمام مطالبات گندم‌کاران پرداخت شد و مطالبات به‌روز شده است. به گزارش خبرگزاری تسنیم، علیرضا نوری قزلبچه، وزیر جهاد کشاورزی گفت: امسال با افزایش قابل توجه تولید گندم روبه‌رو بودیم و خرید گندم هم افزایش یافت، اما برای خرید گندم مازاد نیاز به مجوز جداگانه برای تامین اعتبارات داشتیم که این مشکل برطرف شد. او عنوان کرد: با پیگیری‌هایی که در وزارت جهاد کشاورزی برای پرداخت مطالبات گندم‌کاران داشتیم در حال حاضر مشکلی نیست و با توجه به اینکه هنوز پنجره تحویل گندم در برخی نقاط کشور بسته نشده کشاورزان می‌توانند خود را تحویل دهند مطالبات آنها بلافاصله پرداخت می‌شود.

نبود مانع در عرضه خودرو در بورس

مانعی برای عرضه خودرو در بورس کالا وجود ندارد، اما این اقدام نیازمند هماهنگی بین وزارت صمت، شورای رقابت و بورس است. به گزارش ایسنا، عبدالناصر همتی، وزیر امور اقتصادی و دارایی در رابطه با موضوع عرضه خودرو در بورس کالا گفت: بحث عرضه خودرو در بورس کالا، نیازمند هماهنگی بین وزارت صمت، بورس و شورای رقابت است و اگر نهایی شود مادر وزارت اقتصاد موافق این اقدام هستیم. او افزود: با این حال باید ابزارها و امکانات آن برای وزارت صمت فراهم شود و اگر وزارت صمت اعلام آمادگی کند، از نظر وزارت اقتصاد و سازمان بورس، هیچ مانعی وجود ندارد.

رایزنی برای حل مشکل تخصیص تسهیلات مسکن

وزیر راه و شهرسازی از رایزنی با بانک مرکزی برای حل مشکل تخصیص تسهیلات بخش مسکن خبر داد و گفت: همچنان پیگیر موضوع هستیم تا با تزریق منابع وقفه‌ای ایجاد نشود. به گزارش ایسنا، فرانیه صادق‌مالواجرد در خصوص رفع مشکلات پرداخت تسهیلات مسکن از سوی بانک‌ها گفت: اشکالی از بهمن سال گذشته به وجود آمد و تخصیص تسهیلات مسکن دچار مشکل شد. در جلسه‌ای که با رئیس کل بانک مرکزی برگزار شد، موضوع را مطرح کردیم. عدد تزریق بودجه و تخصیص به دلیل اینکه مشارکت‌هایی انجام و ساخت و ساز آپارتمان‌ها آغاز شده بود، انجام گرفت. وزیر راه و شهرسازی ادامه داد: همچنان پیگیر موضوع هستیم که با تزریق منابعی که انجام می‌شود، در پرداخت تسهیلات، خدشه و وقفه‌ای ایجاد نشود. وزیر راه همچنین درباره طرح ادعای انصراف برخی خانواده‌های جان‌باختگان معدن طبس از دریافت مسکن به دلیل ناتوانی در پرداخت اقساط، عنوان کرد: خوشبختانه با تک‌تک خانواده‌ها صحبت شده و هیچ‌کدام اعلام انصراف نکرده‌اند، من این حرف را اولین بار است که می‌شنوم. ۵۰ درصد این مسکن‌ها تحقیقی است و اقساط ۵۰ درصد بقیه نیز دو سال بعد شروع می‌شود که این اقساط هم حداقلی است. او افزود: این اقساط حتی پلکانی است و عددی که برای آن در نظر گرفته شده نسبت به مستمری که هست بسیار عدد پایین‌تری محسوب می‌شود. البته که بازم همچنان حواس مان به این خانواده‌ها هست و اگر مضیق‌های وجود داشته باشد این مبلغ پلکانی را هم سعی می‌کنیم کاهش دهیم.

